УДК 658.15

А.В. РОГУЛЬЧИК, НТУ «ХПІ», Харків, Україна
Р.Г. ДОЛІНСЬКА, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХПІ», Харків, Україна

Фінансовий контролінг зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Економічні процеси, що відбуваються на світових ринках, суттєво впливають на використання нових інструментів і методів управління фінансами.

Фінансовий контролінг розглядається нами як міждисциплінарна концепція, спрямована на підвищення вартості бізнесу, що забезпечує інструментальну і методичну підтримку фінансового менеджменту, а також як елемент інтеграції і координації фінансових рішень на всіх рівнях управління.

Основним ядром фінансового контролінгу крупних національних компаній таких як ВАТ «Турбоатом», ВАТ Сумське «СМНВО ім. Фрунзе», АТ «УПЕК», ТОВ «ХАРП Трейдинг», що основну частину своєї продукції реалізують на експорт, є формування валютної політики. Для таких підприємств коливання валютних курсів і невизначеність надходжень валютної виручки мають істотне значення.

У зв’язку із цим розглянемо основні детермінанти системи контролінгу при формуванні валютної політики підприємства – суб’єкта ЗЕД, виділивши при цьому управління й контроль міжнародними грошовими потоками компанії, аналіз і корегування експортних і імпортних контрактів, стратегії запозичення й кредитування в іноземній валюті.

Грошовий потік компанії в іноземній валюті є сукупністю розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються її господарською діяльністю. Ефективно організовані валютні грошові потоки компанії є найважливішим симптомом її фінансового здоров’я, передумовою досягнення високих кінцевих результатів її діяльності. Грамотне управління й контроль за валютними потоками забезпечує фінансову рівновагу компанії в процесі її стратегічного розвитку. Фінансова стабільність компанії значною мірою визначаються тим, наскільки різні види потоків валюти синхронізовані між собою за обсягами і часом. Будь-який збій у здійсненні платежів негативно позначається на формуванні виробничих запасів сировини й матеріалів, рівні продуктивності праці, реалізації готової продукції тощо. У результаті грамотної організації грошового потоку валюти забезпечується збільшення обсягу виробництва й реалізації продукції.

Ефективне управління валютними грошовими потоками дозволяє скоротити потребу компанії в позиковому капіталі.

Прискорюючи оборот капіталу, підприємство забезпечує збільшення суми прибутку в часі. Раціональний менеджмент валютних потоків забезпечує зниження ризику неплатоспроможності компанії.

Іншим важливим об’єктом контролінгу в області валютної політики є контроль за погашенням дебіторської заборгованості від іноземних контрагентів. Справа в тому, що сучасний етап економічного розвитку країни характеризується значним уповільненням платіжного обороту, що викликає збільшення дебіторської заборгованості в компаніях. Тому важливим завданням контролера в області ЗЕД є ефективне управління й контроль дебіторської заборгованості іноземних контрагентів, спрямоване на оптимізацію загального її розміру й забезпечення своєчасної інкасації боргу.

Наступною складовою системи контролінгу в області валютного регулювання міжнародної компанії є контрактне управління. При укладанні контракту з іноземним партнером необхідно звернути особливу увагу не тільки на юридичні сторони контракту, але й на фінансові. Обов’язково мають бути продумані й грамотно обрана валюта ціни й валюта платежу, а також термін дії контракту й графік платежів, оцінюючи при цьому ймовірність валютного ризику.

Безумовно, основним ядром контролінгу при реалізації валютної політики є оцінка й управління валютними ризиками. У рамках валютної політики використовуються наступні методи контролінгу: розподіл ризику, диверсифікація валютного портфеля фірми, стратегії зовнішнього хеджування валютного ризику (використання інструментів термінового ринку (форвардних, ф’ючерсних, своп контрактів, опціонів).

Активно керуючи грошовими потоками в іноземній валюті, можна забезпечити більше раціональне й ощадливе використання власних фінансових коштів, сформованих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку компанії від залучення кредитів.

Список літератури:

1. *Криворучко Л. Б.* Фінансовий контролінг — складова частина контролінгу на підприємстві / *Л. Б. Криворучко* // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред.: О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ. – 2011.– Т.1. – С. 30–31.

2. *Вічевич А. М.* Аналіз зовнішньоекономічної діяльності : Навч. посіб. – 2-ге видання, перероб. та доп. / *А. М. Вічевич, О. В. Максимець.* – К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 216 с.

3. *Партин Г. О.* Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / *Г. О. Партин* // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.6. – С. 199–202

4. *Прокопенко О. В.* Мультипликативный результат от внедрения контроллинга в управление внешнеэкономической деятельностью предприятия / *О. В. Прокопенко, Л. Б. Криворучко* // Green Controlling: Сборник тезисов III Международного конгресса по контроллингу / Под науч. ред. С. Г. Фалько. –М. : НП «Объединение контроллеров». – 2013. – С.116–119.